

Konzumni pokret ili — čovjek stroj

29. aprila o. g. održana je redovna godišnja skupština naše konzumne zadruge, kojoj je prisustvovalo 79 delegata. Sastav i tok ove skupštine zaslužuje, da se na nju osvrnemo.

Prije svega važno je znati, da na skupštini, osim formalnih rasprava i zaključaka, ničeg stvarnog nije bilo. Nad skupštinom vladala je neka psihoza straha i povučenosti, kakva je svojstvena samo fašističkim sredinama. O zadržanim teškoćama, o privrednoj krizi, o skupoći robe, brašna, šećera itd. nije potrošena ni jedna riječ. Kritika dosadašnjeg rada, koju su neki smjeliji članovi sa interesom očekivali, potpuno je izostala. Najveći dio skupštinara odavao je sliku stroja, koji — na pokret izvjesnih sila — vrši samo mehaničku ulogu glasača, nesvijestan važnosti i daleko-sežnosti. U vrijeme, kad je trebalo govoriti, iznositi ideje i predloge za bolji prosperitet zadruge i veće dobro zadržara, isti kao da su bili obmanuti. Jezik im je prosto stao.

Zašto je tako bilo? Možda je odlučujuća bila slijedeća činjenica: kod otvaranja skupštine pao je predlog, da se izmijeni dnevni red i to tako, da važnije točke budu najprije pretresane. Ustao je delegat Direkcije i izjavio sumnju, da je po srijedi »neka zakulisna igra«. Kod glasanja bilo je samo 10 glasova »za«, a svi ostali tiho, ni simo ni tamo. To je, izgleda, dalo povoda, da je mnogome jezik prosto zapeo. Nešto života skupštini nastojali su dati radnici, ali slabe vjere i od toga: da ne će službenici slušati radnike, kad se, eno, direkcijski

delegat mrgodi. E valja da se i oni mrdoge. Postali su stroj.

Na skupštini trudio se biti bučan g. Prica, poznati aspirant na mjesto zadržnog predsjednika. Kao zadržar vrlo slabo je debutirao. Dozvoljavamo, da je u željezničke propise dobro upoznat, ali u zadržnu teoriju i praksu g. Prica razumije se vrlo, vrlo malo. On još nije »zrel« za predsjednika. Ako želi doći do te karijere, onda se mora još mnogo i mnogo truditi, da postane dobar zadržar, da bude prijatelj željezničara i da nauči, šta je to zadržuga i zadržni pokret. Poznavanje željezničkih propisa, imanje unosnog položaja, nabusitost i nepristupačnost nisu kvalifikacije za predsjedničko mjesto naše zadruge.

U vezi sa tom skupštinom mnogo se priča o nekom banketu kod poznatog vodje žutih, o janjetini itd. Kod svega vrlo dobro su se provela neka »viša« gospoda, dočim raja mogla je samo zijevati.

treba štediti i štediti.

Gospoda nisu štedila, a naročito su bili rastepljivi neki preteđenti na daljni opstanak u ravnateljstvu.

Mi, radnici, možemo samo žaliti, što je skupština prošla ovako suhoparno i prazno. To je znak, da će prilike u konzumnoj zadržugi i dalje biti nezadovoljavajuće, da ćemo od zadržuge i dalje imati slabe koristi. Ne preostaje nam ino, već nastojati, da našom kritikom sa strane odnose u zadržugi poboljšamo i nove upravljaje natjeramo na rad i čestitost.

Radnik-zadržugar.

Ono što otišle drugove čini medju nama velikima i nezaboravnima jest njihova iskrenost i postojanost na realnim radničkim principima. Kroz 15 minulih godina naš organizacioni brod nekoliko puta bio je nasukan, podružnica Sisak nijednom. Pod rukovodstvom drugova Dropčića i Fucka, ideologija naše podružnice bila je uvijek osnovana na najrealnijim temeljima. Treba se samo sjetiti borbe sa ljevičarskim »kretanjima«, pa sa žutim i seljačkim demagozima! Na tu podružnicu jurili su kao pomamni, služili se svim mogućim oružjem, ali osvojili je nikad nisu. Naprotiv: uvijek baš onda, kad su razni šarlatani mislili da su na konju, drugovi Dropčić i Fuck smjestili su ih na operušane jarce; kad je izgledalo, da su oni najslabiji, njihova snaga bila je najveća. Mnogi i mnogi ljevičarski i žutokljunaški šarlatan polomio je na našoj podružnici svoje pogane zube, jer je visoka svijest i neizmjerena čestitost naših prvoboraca big zid, preko kojeg se nije moglo. To su konačno uvidjeli svi naši neprijatelji i — prema tome se ravnali.

Drugovi Dropučić i Fuck neka znanu, da ih sisački željezničari nisu zaboravili. Idejama, koje su oni propovjedali, ostajemo nepokolebivo vjerni. Rezultate njihovih dugogodišnjih borbi čuvati ćemo kao zjenicu u oku. Medjusobnu povezanost i solidarnost, na koju smo upućeni od naših prvoboraca, održati ćemo. Na sve tekovine paziti ćemo. Svim mladim željezničarima i našoj djeci reći ćemo, tko ste vi bili i što ste sve za nas učinili.

Neka Vam je sretno u Vašoj novoj postojbini. Zdravo da ste hrabri borci...!

Sisački željezničari.

Jedna žalba pružnih radnika.

Već pred dulje vrijeme podnjeli su sisački pružni radnici žalbu Direkciji protiv sniženja plaća ispod minimuma, koji predviđa postojeći pravilnik. Od dana podnošenja žalbe prošlo je već dulje vremena. Interesirajući se, zašto se sa riješenjem oteže, ustanovilo se, da žalba nije ni stigla na mjesto, kamo je imala stići i gdje je riješenje imalo uslijediti.

Radnici se sada pitaju: da li će i kakva će kazna da stigne onog čimbenika, koji je ovaj propust sa žalbom učinio? Oni znadu da, ako radnik što sgriješi, imade predviđena kazna, koje se ne može osloboditi; da li će odgovarajuća kazna zadesiti i ovoća čimbenika? Red i pravda traže, da se preko toga ne predje bez sankcija za propuštenu dužnost.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Adam Weigand

Poslije njegove tragične smrti i dirljivog pogreba namiče mi se pitanje: kako je moglo do svega toga doći? Ta drug Adam bio je jedan od najsabranijih medju nama!

Adam Weigand počeo je gubiti vjeru u pravdu i u samog sebe, napustila ga je sabranost i prestao je da luči zlo od gorega. Shrvan tim osjećajima, postao je najprije melanholičan, a zatim posve rastrojen. Vidjevši pred sobom samo crno i bezizlazno, instiktivno je osjećao kraj. Da ne ode sam i da ne ostavi bogalje, kidisao je na život svoje žene i djeteta. Tragedija je bila svršena. Njen epilog bio je jezivo strašan. On vapi za pravdom!

Mi, koji smo druga Adama poznavali, znamo da nije ništa kriv. Nikad on nije bio komunista i buntovnik, već uvijek sabran i realan radnički funk-

cioner. Njegovo tragično okončanje života još uvijek nas užasava i izaziva u nama bol, koja će duugo i duugo tinjati.

Neka Ti je slava družu Adame!
Radionički radnik.

Sisak

Zdravo da ste hrabri borci...!

Dva vrsna željezničara, dva najbolja druga i organizatora željezničara: Dropučić i Fuck nisu više u našoj sredini. Prvi je premješten u Zagreb, a drugi u Makarsku, dakle vrlo daleko od nas.

Drugovi Dropučić i Fuck zaslužuju, da im se ovim putem javimo i zaželimo sve najbolje u njihovoj novoj dužnosti i mnogo uspjeha u njihovoj okolini. Oni su za nas sisačke željezničare učinili mnogo i mnogo dobra, na kojima smo im iskreno i drugarski zahvalni. Njihovim požrtvovnim zauzimanjem pošteđeni smo bili od mnogih nepravdi kao cjelina, a pogotovo pak kao pojedinci. Za vsaku pravdu stvar oni se založili poput lavova. To se je kod nas znalo, pa se nastojalo, da nepravde bude čim manje.

požirek nektarja, sem zaslutil tragično lepoto vojne... Ne, ne, Ruška, saj ni maščevanje. Samo bolest je, samo hrepenenje! Nocoj bi rad svatoval! Daj, daj, samo teater naj bo!

ZENSKA: Pojdite, prosim, jaz se vas bojim!

VOJAK: Že toliko mesecev nisem bil na deskah. Zdi se mi, da resnično življenje v prispodobi z odrskim življenjem sploh ni življenje. Daj, Ruška, zaigravaj! Recimo, da sem jaz tvoj mož, recimo, da sem tisti Kozak Georg, ki je zapeljal nedolžna dekleta in poročene ženske, recimo, da sem se takšnega življenja naveličal, da je v presilnem ognju strasti zgorela moja strast, kakor se v svojem lastnem proizvodju ugonobijo saharomices, recimo, da sem neskončno utrujen ter počitka potreben, da sem se po dolgih letih blodenj vrnil k svoji ljubljeni ženki, ki me je zvesto in požrtvovalno čakala.

ZENSKA: Vi ste blazni!

VOJAK (se v vsem svojem držanju postara za deset do petnajst let; gre počasi od vrat proti njej): Pozdravljena, Ruška! Ali me nič več ne poznaš? (Začudeno.) Ali sem se res tako zelo postaral ter spremenil?

ZENSKA (se mu umika): Kaj hočete od mene! Dala vam bom denarja! Z zlatom se bom odkupila!

VOJAK: Ruška, ali je tvoj Georg berač, da mu

ponujaš bogame? Rad priznam ter se ti izpovem: Bil sem vlačugar! Vse, kar si mi dala na pot, spomine na tvojo lepoto, tvojo veliko ljubezen, tvojo brezprimerno zvestobo — kaj je bila v prispodobi s teboj Penelope? —, tvojo požrtvovalnost, vse sem pohodil s temi škornji. Kakor da se je bil hudič naselil v moji krvi! O, kako sem dirjal, kako sem ljubil! Samo to naj ti povem: Tam zgoraj pri Rigi sem spoznal čudovito Židovko. Idečka ji je bilo ime. Bila je kakor zimsko jutro na visokih planinah, kakor svetle noči v brezmejnih stepah. Objel sem jo bil, pa se je silovito branila, grizla je...

ZENSKA: Ni res, ne more biti res!

VOJAK: Jaz pa sem gorel. V moji krvi je svatoval hudič. Branila se je. Usta so se ji penila. Leo moj! je klicala. Leo moj! Jaz pa: Tukaj je tvoj Leo! Držal sem jo v naročju. Vsa je trepetala. Zvrnila se je na posteljo. (Tiho, strahotno.) Potem pa... Zdi se mi, da ji je moralo počiti srce. Kakor da je pred menoj bila neizmerna stepa, vas pogrnjena s snegom in brezupno otožnostjo. O, mi pa smo drveli dalje.

ZENSKA: Lažete! Moj Georg ni takšen!

VOJAK: Zato, vidiš, sem zdaj tako utrujen, zato tako zelo bolan. Zato sem se vrnil k tebi. (Stopi k njej ter jo prime za roko. Ona se

mu skuša umakniti, pa ne more.) Pozabi, Ruška, na vse to, saj si tudi ti kdaj pa kdaj bolj poslušala glas svoje krvi, nego besedo svoje vesti!

ZENSKA: Niti za bežen hip ni nikdar strast premagala moje vesti!

VOJAK: Čakaj, spomnil te bom nečesa. Nekdaj si v neki zimski noči kradla z živeznega vojaškega voza kruh in konzerve. Se spominjaš? Potem je prišel k tebi neki nemški vojak — Spiess se je pisal —, ki te je bil zalotil pri tatvini. Je res ali ne?

ZENSKA (se zasmeje): Saj to je res teater!

VOJAK: Kaj pa je v življenju, kar ni teater? No, in tisti Spiess je terjal plačilo, terjal je tvoje telo; ali ni bilo tako?

ZENSKA: Terjal je, pa se je zmotil.

VOJAK: Saj ne gre za njega. Zate gre! Zate! Ti si se prestrašila, zavedala si se predobro, da te ima v rokali, da te more vsak trenutek naznaniti, da utegneš dobiti v najboljšem primeru petdeset udarcev, ki bi jih težko prebolela, da te utegnejo zapreti najmanj za eno leto! Ali ne?

ZENSKA (odločno): Vse to je res, res pa je tudi, da sem bila pripravljena vsak hip raje umreti, nego prelomiti oblubo.

(Dalje prihodnjič.)

